

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
“MAKÜ Sag. Bil. Enst. Derg.”

<http://edergi.mehmetakif.edu.tr/index.php/sabed/index>

Tarsim Arılı Kovan Sigortası Uygulamaları; TR32 Bölgesi Örneği

Tarsim Insurance Applications For Beehives; Sample Of Tr32 Region

Mustafa Bahadır Çevrimli¹, Engin Sakarya¹

¹Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvancılık Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, 06110, ANKARA, TÜRKİYE

Abstract: Beekeeping is a leading livestock sub sector which is realized depending on natural conditions and which is mostly affected from natural conditions. It is possible to insure some of the risks in beekeeping with insurance. This study is realized for the purpose of searching the knowledge and views about TARSİM applications of 73 beekeeping enterprises which are determined by stratified sampling method in TR32 Region which covers Muğla, Aydın and Denizli provinces where beekeeping activities are intensively carried out in 2014-2015 production period. 28 enterprises (%38) have indicated that they bought insurance for beehives and 45 enterprises (%62) have indicated that they haven't bought insurance for miscellaneous reasons. It is detected that %32,1 of the insured enterprises knew and %67,9 didn't know the insurance premium price per hive. It is determined that insurance cost of the beehives varied between 123 TL and 738 TL for the beekeeping enterprises and the mean insurance expense was 328 TL per enterprise. Reasons of the enterprises which didn't buy an insurance for beehives are determined as the insurance coverage having a narrow scope, bringing an excess financial load to operating costs, suffering or belief to suffer in the payments made in the scope of insurance due to their own negligence. As a result, in the event of increasing the insurance buying rates in the future, increasing the recognition and awareness levels of TARSİM among the beekeeping enterprises and providing absolute success on such subjects, it seems possible to secure a portion or all of the coverages and decrease the premiums paid per hive as expected by the beekeeping enterprises.

Öz: Arıcılık doğa koşullarına bağlı olarak gerçekleştirilen ve doğa koşullarından en çok etkilenen hayvancılık alt sektörlerinin başında gelmektedir. Arıcılıktaki risklerin bir kısmının sigorta ile güvence altına alınması mümkündür. Bu çalışma ile 2014-2015 üretim döneminde, arıcılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı TR32 Bölgesi'nde 73 adet arıcılık işletmesinin TARSİM uygulamalarına ilişkin bilgi ve görüşlerinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. İşletmelerin 28 tanesi (%38) arılı kovan sigortası yaptırdığını, 45 tanesi (%62) çeşitli nedenlerden dolayı sigorta yaptırmadığını bildirmiştir. Sigorta yaptıran işletmelerin %32,1'i kovan başına ödedikleri sigorta prim bedelini bildiği, %67,9'unun bilmediği tespit edilmiştir. Sigorta yaptıran arıcılık işletmelerinin arılı kovan sigorta maliyeti 123 TL ile 738 TL arasında değiştiği ve ortalama sigorta masrafının işletme başına 328 TL olduğu saptanmıştır. Arılı kovan sigortası yaptırmayan işletmelerin sigorta yaptırmama nedenleri; sigorta teminatının dar kapsamlı olması, işletme giderlerine fazladan mali yük getirmesi, kendi ihmalden dolayı, sigorta kapsamında yapılan ödemelerde mağduriyet yaşanması veya mağduriyet yaşayacağına inanması şeklinde tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, sigorta yaptıran oranlarının ileriye dönük olarak artırılması, TARSİM'in tanınırlık ve bilinirlik oranının arıcılık işletmeleri nazarında artırılması ve bu konularda mutlak bir başarı sağlanması durumunda, arıcılık işletmelerinin beklentileri arasında olan teminatların bir kısmının ya da tamamının güvence altına alınarak, kovan başına yapılan ödeme primlerinin azaltılması mümkün görülmektedir.

Key words: Beekeeping, beehives insurance, TARSİM, TR32 region

Anahtar sözcükler: Arıcılık, Arılı kovan sigortası, TARSİM, TR32 Bölgesi

Yazışma Adresi: Araş. Gör. Dr. Mustafa Bahadır ÇEVİRİMLİ
Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvancılık Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, 06110, Dışkapı-Altındağ/ANKARA, TÜRKİYE

E-posta: bahadir.cevirimli@gmail.com

Tel: +90 553 452 45 20

Geliş Tarihi: 02.02.2017

Kabul Tarihi: 08.03.2017

Kaynak göstermek için: Çevrimli MB, Sakarya E. 2017. Tarsim Arılı Kovan Sigortası Uygulamaları; Tr32 Bölgesi Örneği. MAKÜ Sag. Bil. Enst. Derg. 5(1): 1-10.

Giriş

Arıcılık; bitki florasına bağlı olarak yapılan ve iklim koşullarına oldukça duyarlı bir hayvansal üretim faaliyetidir. Arıcılık sektöründe üretim, verimlilik ve kârlılık düzeyi gibi işletme ekonomisi açısından önemli unsurlar iklimsel faktörler başta olmak üzere, çevreden gelebilecek olumsuz dış etkilerden diğer hayvancılık alt sektörlerine kıyasla daha çabuk etkilenebilmektedir. Arıcılık işletmeleri üretim ve pazarlama riski başta olmak üzere finansman riski, insan kaynaklı riskler ile karşılaşabilmektedir (Bayramoğlu ve ark. 2015). Mikro bazda arıcılık işletmeleri bu gibi risklerle karşılaştıklarında hedeflenen üretim düzeyinin ve kârın elde edilememesi ve işletmenin gelir düzeyinin azalması hatta zarar etmesi, makro bazda geneli etkileyen bir risk söz konusu olduğunda ilgili üretim dalının ve üreticilerinin tamamının olumsuz etkilenmesi hem işletme bazında hem de ülke ekonomisi bazında ekonomik kayıpların yaşanmasına neden olabilmektedir. Bu ve benzeri risklerin meydana getirdiği kayıpların telafisinin yapılamadığı durumlarda üretimin daha sonraki dönemlerde sürdürülebilirliği de tehlikeye girmektedir. Türkiye’de 2005 yılında Tarım Sigortaları Kanunu çıkartılarak, 2006 yılında da Tarım Sigortaları Havuzu ve TARSİM faaliyetlerine başlamıştır (Sümer ve Polat, 2016, Anonim, 2017). Günümüzde TARSİM Hayvan Hayat Sigortaları bakımından; hayvancılık alt sektörlerinde büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvanları, su ürünleri hayat sigortaları ile arıcılık (arılı kovan) sigortaları ile işletmelerin üretim sürecinde karşılaşabilecekleri belirli risklerin teminat altına alınmasını sağlamaktadır (Anonim, 2017). Bu çalışma ile Ege Bölgesi arılı kovan varlığının yaklaşık %78’ini bünyesinde bulunduran, Ege Bölgesi toplam bal üretiminin de yaklaşık %80’ini üreten, arıcılık bakımından Türkiye’nin önde gelen bölgelerinden birisi olan TR32’de (Anonim 2016), TARSİM uygulamalarına ilişkin bilgi ve bulguların elde edilmesini hedeflenmektedir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini, TR32 Bölgesi’nde yer alan Muğla, Aydın ve Denizli il ve ilçelerinde aktif olarak arıcılık faaliyeti yapan işletmelerden elde edilen birincil veriler oluşturmuştur. Söz konusu verilere ilaveten AKS (Arıcılık Kayıt Sistemi) ile TÜİK verileri, arı yetiştiricileri birliklerinin veri ve raporları ile bu alanda konuyla ilgili yerli literatür ve raporlardan ikincil veri olarak yararlanılmıştır.

Türkiye arıcılık sektöründe arılı kovan desteğinden faydalanmak isteyen arıcılık işletmelerinin 30 ve üzeri sayıda arılı kovana sahip olmaları gerekmektedir. Elde edilecek verilerin güvenilirliğinin yüksek olması ve Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliğine ve Aydın, Denizli, Muğla illeri Arı Yetiştiricileri Birlikleri'ne kayıtlı üreticilere daha kolay ulaşılab ve iletişim kurulması amaçlarıyla örnekleme 30 ve üzeri arılı kovana sahip arıcılık işletmeleri dâhil edilmiştir.

Aydın, Denizli ve Muğla illerindeki 30 ve üzeri kovana sahip arıcılık işletmelerinde her il için örneklem hacminin belirlenmesinde %10 hata payı ve %90 güvenilirlik sınırları içerisinde "Tabakalı Tesadüfi Örnekleme" Neyman yöntemi kullanılmış olup, il bazında örneklem hesaplanmış ve sonrasında tabakalara dağılımı yapılmıştır (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 1997).

Örnekleme hesaplaması formüle edildiğinde;

$$n = \frac{[\sum(N_h Sh)^2]}{[N^2 D^2 + \sum(N_h (Sh))^2]}$$

Burada;

n = Örnek hacmi

N_h = h'inci tabakadaki birim sayısı (frekans)

z = t-dağılım çizelgesinde (N-1) serbestlik derecesi ve belirli bir güven sınırına ait (%90, 95, 99 gibi) t değerini (şayet birim sayısı 30'un üzerinde ise t-dağılım çizelgesindeki Z değerini) ifade etmektedir (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 1997).

Sh = h'inci tabakanın standart sapması

N = Toplam birim sayısı

D = d/z

d = Ortalamadan belirli bir oranda (%5,10 gibi) sapmayı ifade eder.

Aydın'da 1057, Denizli'de 571 ve Muğla'da 3568 adet arıcılık işletmesinden, örneklem sayıları sırasıyla 24, 16 ve 26 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışma kapsamında verilerin güvenilir olduğu en az 66 adet arıcılık işletmesi ile anket çalışması gerçekleştirilmesi hedeflenmiş olup güvenilir olduğu sırasıyla Aydın, Denizli ve Muğla illerinden 24, 19 ve 30 olmak üzere toplamda 73 adet anket değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamındaki arıcılık işletmelerinin 59 adedi (%80) iller-bölgeler arası gezginci arıcılık faaliyeti yapmakta olup 14 tanesi (%20) il içi gezginci arıcılık faaliyeti gerçekleştirmektedir. İşletmelerin TARSİM hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları, arılı kovan sigortası yaptırıp yaptırmadıkları, ödedikleri sigorta prim miktarını bilip bilmedikleri, arılı kovan sigortası yaptıрма-yaptırmama nedenleri, mevcut yürürlükteki arılı kovan sigortasına ilaveten hangi risklerin teminat kapsamı altına alınması talebi hususlarında bilgiler

elde edilmiştir. Arıcılık işletmelerinin TARSİM ve arılı kovan sigortası hakkında bilgi sahibi olup-olmamlarına yönelik elde edilen veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. TR32 Bölgesi’ndeki arıcılık işletmelerinin iller itibariyle tarsim ve arılı kovan sigortası hakkında bilgi sahibi olup-olmama yüzdeleri

İl-Bölge	Bilgi Sahibi Olan İşletme Sayısı (adet)	Bilgi Sahibi Olan İşletme (%)	Bilgi Sahibi Olmayan İşletme Sayısı (adet)	Bilgi Sahibi Olmayan İşletme (%)
Aydın	5	20,8	19	79,2
Denizli	7	36,8	12	63,2
Muğla	8	26,7	22	73,3
TR32 Toplam	20	27,4	53	72,6

Tablo 1 incelendiğinde TR32 bölge genelinde arıcılık işletmelerinin TARSİM ve arılı kovan sigortası hakkında %27,4’ünün bilgi sahibi olduğu, %72,6’sının bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır. TR32 bölgesindeki iller düzeyinde değerlendirme yapıldığında bilgi sahibi olma oranı sırasıyla Aydın, Denizli ve Muğla illerinde %20,8, %36,8 ve %26,7 olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bölgesinde ve illerin tamamında bilgi sahibi olmayan işletmelerin oransal olarak çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir.

Araştırma kapsamında arıcılık işletmelerinin il ve bölge bazında arılı kovan sigortası yaptırma oranına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. TR32 Bölgesi’ndeki arıcılık işletmelerinin iller itibariyle tarsim arılı kovan sigortası yaptırma yüzdeleri

İl-Bölge	Sigorta Yaptıran İşletme Sayısı (adet)	Sigorta Yaptıran İşletme (%)	Sigorta Yaptırmayan İşletme Sayısı (adet)	Sigorta Yaptırmayan İşletme (%)
Aydın	6	25,0	18	75,0
Denizli	6	31,6	13	68,4
Muğla	16	53,3	14	46,7
TR32 Toplam	28	38,4	45	61,6

Tablo 2 incelendiğinde araştırma kapsamında, arılı kovan sigortası yaptıran işletme sayısı bölge genelinde 28 adet ile %38,4, sigorta yaptırmayan işletmeler 45 adet ile %61,6 oranında olduğu tespit edilmiştir. İller düzeyinde sigorta yaptırmama oranı %53,3 ile en yüksek Muğla ilinde tespit edilmiştir. Sigorta yaptıran arıcılık işletmelerinin arılı kovan sigorta maliyeti 123 TL ile 738 TL arasında değiştiği ve ortalama sigorta masrafının işletme başına 328 TL olduğu saptanmıştır.

Arılı kovan sigortası yaptıran 28 adet işletmeye sigorta yaptırmaya nedenleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. TR32 Bölgesi’ndeki arıcılık işletmelerinin tarsim arılı kovan sigortası yaptırmaya nedenleri ve yüzde dağılımları

Sigorta Yaptırma Nedeni	Arılı Kovan Sigortası Yaptıran İşletme Sayısı (adet)	Arılı Kovan Sigortası Yaptıran İşletme (%)
Mevcut Sigorta Kapsamındaki Riskleri Teminat Altına Almak	17	60,7
Kredi Çektiği İçin Zorunlu Yaptıran	7	25,0
Mevcut Sigorta Kapsamındaki Riskleri Teminat Altına Almak ve Kredi Çektiği İçin Zorunlu Yaptıran	4	14,3
Toplam Sigortalı İşletme	28	100

Tablo 3’ün incelendiğinde TARSİM arılı kovan sigortası yaptıran 28 adet arıcılık işletmesinin 17 tanesinin (%60,7) kendi isteği ile, 7 adet (%25) işletmenin arıcılık kredisi kullandığı için zorunlu olarak, 4 adet (%14,3) işletmenin hem teminat almak için hem de kredi kullanıp zorunlu olarak sigorta yaptırdıklarını bildirmişlerdir. Araştırma kapsamındaki TR32 bölgesinde yer alan arıcılık işletmelerinin herhangi bir zorunluluk durumu olmadan, kendi isteği ile sigorta yaptırmaya oranı %23,3 düzeyinde bulunmuştur. Sigorta yaptıran arıcılık işletmelerinin %32,1’inin kovan başına ödediği sigorta primini bildiği, geriye kalan %67,9’unun kovan başına ödediği prim tutarını bilmediği tespit edilmiştir.

Arılı kovan sigortası yaptırmayı tercih etmeyen 45 işletmede sigorta yaptırmama nedenleri araştırılmış, işletmeler bazıları birden fazla sigorta yaptırmama nedeni belirtmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. TR32 Bölgesi’ndeki arıcılık işletmelerinin tarsim arılı kovan sigortası yaptırmama nedenleri ve yüzde dağılımları

Sigorta Yaptırmama Nedenleri	Arıcılık İşletme Sayısı	Yüzde Dağılım(%)
İşletmeye Mali Yük Getirmesi	14	31,1
Teminat Kapsamının Yetersiz Olması	17	37,8
Uzak Mesafelere Kovan Nakli Yapılmaması	5	11,1
Kişisel İhmal	6	13,3
Sigorta Teminat Ödemelerinde Yaşanan Olumsuzluklar	4	8,9

Tablo 4’te işletmelerin 17’si (%37,8) sigorta yaptırmama nedenlerine birinci sırada mevcut arılı kovan sigortasının kapsamının yetersiz olmasını, ikinci sırada %31,1 oran ile

işletmeye mali yük getirdiğini, üçüncü sırada %13,3 ile kişisel ihmallerinin olduğunu, dördüncü sırada uzak mesafelere gezginci arıcılık yapmadığı için sigortayı gerekli görmediklerini belirtmişlerdir. Sigortanın teminatı kapsamındaki ödemelerde olumsuzluk yaşayan 4 işletme (%8,9) bu sebepten dolayı arılı kovan sigortası yaptırmadıkları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki işletmelerde sigorta poliçesi ile teminat altına alınmasını talep ettikleri riskler ve bu risklerin teminat altına alınması durumunda kovan başına ödemeye razı olacakları ortalama kovan başına prim bedeli hakkındaki bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo-5’in incelendiğinde, arıcılık işletmelerinin 27 tanesinin (%37) hırsızlık ve kovan çalınmasını, 17 işletmenin (%23,2) tarımsal ilaçlama sonucu yaşanan arı kayıplarının, 9 işletmenin (%12,3) arı hastalık ve zararlılarına bağlı kayıpların, 7 işletmenin (%9,6) yaşanan kayıpların meydana getireceği zararların dönemsel olarak dikkate alınması ve yaşanacak olası ürün kayıplarının da teminat kapsamı altına alınması gerekliliğini bildirmişlerdir. Arıcılık işletmelerinin 13 tanesinin (%17,8) sigorta teminatları ile ilgili hiçbir önerisinin olmadığı anlaşılmıştır. Arıcılık işletmelerinin kovan başına ödemeye razı oldukları prim miktarı bakımından en yüksek miktar 5,33TL ile arı hastalık ve zararlılarına bağlı kayıplarda tespit edilmiştir.

Tablo 5. TR32 Bölgesi’ndeki arıcılık işletmelerinin tarsim arılı kovan sigortası teminatı bakımından geleceğe dönük beklentileri

Arıcılık İşletmelerinin Teminat Altına Alınması İstedikleri Riskler	Arıcılık İşletme Sayısı	Kovan Başına Ödemeye Razı Oldukları Ortalama Prim Miktarı (TL)
Hırsızlık-Kovan Çalınması	27	3,65
Tarımsal İlaçlama Sonucu Arı Kayıpları	17	4,38
Arı Hastalık ve Zararlılarına Bağlı Kayıplar	9	5,33
Zararın Meydana Geldiği Döneme Göre Arılı Kovan ve Ürün Kaybı	7	3,20
Herhangi Bir Önerisi Olmayanlar	13	-

Tartışma

Türkiye’de TARSİM uygulamalarına yönelik yapılan araştırmalar bitkisel üretim alanında ağırlık göstermekte ve hayvan hayat sigortaları ile üretici görüşlerini araştıran yeterli sayıda bilimsel çalışma bulunmamaktadır. Araştırmanın bu bölümünde TARSİM ile ilgili

yapılmış bitkisel üretim kapsamındaki araştırmalar ile yurtdışında arıcılık sigortaları ile ilgili yapılan bazı araştırmalar değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırma kapsamında arıcılık işletmelerinin TARSİM hakkında bilgi sahibi olanların oranı %27,4, bilgi sahibi olmayanların oranı %72,6 olarak tespit edilmiştir. Arıcılık işletmelerinin %38,4'ünün arılı kovan sigortası yaptırdığı belirlenmiştir. Şahin ve Miran, (2007), İzmir ilinde bitkisel üretim alanında yapmış oldukları çalışmada üreticilerin %26,7'sinin sigorta konusunda bilgi eksikliği olduğu bildirmişlerdir. Aynı araştırmada üreticilerin sigorta yaptırmama oranı %5,6, sigorta yaptırmayanların oranı %94,4 olarak tespit edilmiştir. Aydın ve ark. (2016) yılında Edirne ve Kırklareli illerinde bitkisel üretim üzerine yapılan ürün sigortası ile ilgili bir araştırmada sigorta yaptırmama oranını %46,7, sigorta yaptırmayan işletmelerin oranını %53,3 olarak bildirmişlerdir. Yapılan araştırmalarda bölge ve zaman farklılıkları olduğu dikkate alınarak geçmişten günümüze sigorta yaptırmama yüzdelerinde genel olarak artış yaşandığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında sigorta yaptıran arıcılık işletmelerinin ortalama sigorta masrafı 328 TL olarak tespit edilmişken, Kadirhanoğulları ve ark. (2016) tarafından, Iğdır ilinde yapılan bir çalışmada sigorta masrafı ortalama 144,94 TL olarak bildirilmiştir. Araştırma kapsamında sigorta masraflarının yüksek olmasının nedeni, TR32 bölgesinde daha yüksek oranda sigorta yaptırılmasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Araştırma kapsamında arıcılık işletmelerinin sigorta yaptırmama nedenleri sırasıyla %37,8 teminat kapsamının yetersiz oluşu, %31,1 işletmeye mali yük getirmesi, %13,3 kişisel ihmal, %11,1 uzak mesafe gezginci arıcılık yapılmaması ve %8,9 poliçe kapsamında yapılan ödemelerde yaşanan olumsuzluklar olarak belirlenmiştir. Şahin ve Miran, (2007), yaptıkları çalışmada sigorta yaptırmama nedenlerini %26,7 bilgi eksikliği, %25 gelir yetersizliği, %23,3 primlerin yüksek olması, %11 poliçe kapsamında yapılan ödemelerde yaşanan olumsuzluklar ve %9,3 sigorta alışkanlığı olmaması şeklinde tespit etmişlerdir. Aydın ve ark. (2016) çalışmalarında sigorta yaptırılmama nedenlerini %39,6 oranında gelir yetersizliği ve mali yük getirmesi, %20,71 hasar ödemelerinde sorun yaşanacağı, %5,9 gereksiz mali külfet olması, %11,8'i alışkanlık olmaması, bilinçsizlik ve ihmal, %2,3 kapsam yetersizliği olarak bildirmişlerdir. Araştırmalarda genel olarak sigorta yaptırılmamasına ortak neden olarak en çok sigortanın işletme maliyetlerine ek masraf getirmesi gösterilmiştir. İşletmelerin sigorta yaptırmamasına diğer ortak nedenler kişisel ihmal, poliçe ödemelerinde yaşanan sıkıntılar ve

teminat kapsamının yetersiz olması şeklinde bildirilmiştir. Araştırma kapsamında sigorta yaptırılmama ortak nedenleri diğer çalışmalarla benzerlik göstermekte ancak farklı olarak teminat kapsamının yetersiz oluşu arıcılık işletmeleri tarafından öncelikli neden öne çıkmaktadır.

Türkiye’de mevcut arılı kovan sigortası kapsamında içinde arı olan kovanları, fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, taşıt çarpması, sel ve su baskını, vahşi hayvan saldırısı, kovanların nakliyesi esnasında kaza ile meydana gelen zararları karşılanmaktadır (Anonim, 2017). Araştırma kapsamında arıcılık işletmelerinin teminat kapsam yetersizliğini ilk sırada sigorta yaptırmama nedeni olarak belirtmeleri, bu sorunun çözümünde işletmelerin arılı kovan sigortası teminatı bakımından beklentilerinin önemini ortaya çıkarmaktadır. İşletmelerin %37’si hırsızlık ve kovan çalınmasını, %23,2’si tarımsal ilaçlama sonucu yaşanan arı kayıplarının, %12,3’ü arı hastalık ve zararlılarına bağlı kayıpların, %9,6 yaşanan kayıpların meydana getireceği zararların döneme göre hesaplanması ve potansiyel ürün kayıplarının da teminat kapsamına alınması gerekliliği yönünde görüş beyan etmiştir. Tunca ve Çimrin, (2012), Kırşehir ilinde arıcılık faaliyetleri üzerine yapmış oldukları bir araştırmada, arıcılık işletmelerinin sigorta kapsamının genişletilmesini talep ettiklerini bildirmişlerdir. Thomas ve Gallmann, (2015), İsviçre’de arıcılık sigortası kapsamında arı kayıplarına bağlı yaşanacak kayıpların sigorta teminatı kapsamında olduğunu bildirmişlerdir. Gupta ve ark. (2016) Hindistan’da yaptıkları bir araştırmada, arıcılık sigorta kapsamının yetersiz olduğunu, hırsızlık ve tarımsal ilaçlamalara bağlı kayıp gibi önemli teminatların kapsam dışı olduğunu belirtmişlerdir. Fadare ve ark. (2008) Nijerya’da yapılan bir çalışmada bazı arı zararlılarına karşı oluşabilecek zararların arıcılık sigorta teminatı kapsamında olduğu bildirilmiştir. Chaudhary (2014), yapmış olduğu araştırmada arıcılık işletmelerinin sigorta kapsamında hırsızlık ve bir takım arı zararlıları başta olmak üzere, diğer risklere karşı sigortalanmasının mümkün olabilmesi için, bu uygulamanın zorunlu hale getirilmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Sonuç

Tarım ve hayvancılığa dönük sigorta uygulamaları sektörde ilgili alt üretim dallarında, üretimin devamlılığı, işletme gelirlerinin belirli bir düzeyde güvence altına alınması ve dolaylı olarak kırsal alanda tarım ve hayvancılık sektörlerinde istihdam edilen bireylerin de belirli bir oranda gelirlerinin güvenceye alınması bakımından çok önemli sosyal fonksiyonlara sahip bir uygulamadır. Arıcılık faaliyetleri bakımından Türkiye Dünya’da kovan sayısı ve toplam bal

üretimi bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Bu alanda lider ülkeler arasında yer alan Türkiye bu konumunu muhafaza etmek için, üretimde devamlılığı ve istikrarı sağlayarak toplam bal üretimini artırmak durumundadır. Bu sebeple arıcılık alanında belirlenecek politika ve hayata geçirilecek uygulamalar hayati öneme sahiptir. Arıcılığa dönük sigorta uygulamaları bu politikaların önemli bir unsurudur. Türkiye’de arıcılık işletmeleri üretim faaliyetlerini gerçekleştirdiği alanlarda kovanların çalınması, hatalı tarım ilacı uygulamaları, arı hastalık ve zararlıları başta olmak üzere önemli ekonomik kayıplara sebep olacak risklerle karşı karşıyadır. İşletmelerin üretim döneminde gelir kaybı yaşamasına ilaveten, bu olumsuzluklar gelecek iki, üç senelik üretim sürecini de olumsuz etkilemektedir. Arıcılık sigortasının kapsamının işletmelerin talep ettiği şekilde genişletilebilmesi primlerin yükseltilmesi yoluyla ilk etapta gerçekleştirilse bile sigortaya olan talebin daha da düşmesine neden olabilecek bir durumdur. Sigorta kapsamının prim fiyatlarının yükselmeden gerçekleştirilebilmesi için, sigortalı arıcılık işletmesi sayısının günden güne artması gerekmektedir. Sigortaya olan katılım oranlarının yükseltilmesi hedefine iki şekilde ulaşılabilir, bunlardan ilki, kamu yararı ve üreticilerin faydası düşünülerek zorunlu sigorta uygulamasıdır. İkincisi çiftçi eğitim, yayım hizmetleri ve sigorta tanıtım faaliyetleridir. TARSİM hakkında bilgi sahibi olan arıcılık işletme oranının artması, daha çok sayıda işletme ve üreticiye ulaşıp bilgi götürülmesi TARSİM’in tanınırlık ve bilinirlik oranlarının yükselmesine katkı sağlayabilecek, arılı kovan sigortası yaptıranların sayısı ve sigortaya olan katılımın yükselmesi ile primler düşebilecek veya yeni risklerin teminat kapsamı altına alınması mümkün olabilecektir. Gerek arılı kovan sigortası gerekse diğer TARSİM uygulamalarında yüksek oranda katılım başta olmak üzere belirlenen hedeflere ulaşılması durumunda hem işletmeler, hem devlet hem de ülke ekonomisi kazanacak ve tarım ve hayvancılık sektörleri kendi elinde olmayan olumsuz koşullara karşı üretimin sürdürülebilirliğinde daha güçlü bir yapı kazanabileceklerdir.

Kaynaklar

1. Anonim. 2016. <https://biruni.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul> (Erişim tarihi: 30.12.2016).
2. Anonim. 2017. <https://web.tarsim.gov.tr/havuz/homepage> Tarım Sigortaları Havuzu Arılı Kovan Sigortası Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler. (Erişim tarihi: 30.01.2017).

3. Aydın B, Özkan E, Hurma H, Yılmaz F. 2016. Kırklareli ve Edirne illerinde üreticilerin ürün sigortası uygulamalarına yaklaşımı. *Derim*. 33(2), 249-262.
4. Bayramoğlu Z, Kaya S, Karakayacı Z. 2015. Tarım işletmelerinde risk kaynakları ve risk yönetim stratejilerinin belirlenmesi; Çumra ilçesi örneği. *Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi*. 27(1), 46-54.
5. Chaudhary OP. 2014. Constraint analysis in beekeeping industry. Workshop on promotion of honeybee keeping in Haryana Held.
6. Fadare SO, Ojo SO, Imoudu PB. 2008. Analysis of production performance of beekeeping in the Niger Delta area of Nigeria. *Apiacta*. 43, 37-48.
7. Gupta S, Sachdeva K, Kushwaha R. 2016. Beekeeping in Haryana and Uttar Pradesh: a comparative study. *DU Journal of Undergraduate Research and Innovation*. 2, 365-373.
8. Kadirhanoğulları İH, Karadaş K, Külekçi M. 2016. Iğdır ilinde bal üretim maliyetinin belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Iğdır Üni. Fen Bilimleri Enst. Der.* 6(4), 113-118.
9. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V. 1997. Örneklem yöntemleri. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
10. Sümer G, Polat Y. 2016. Dünyada tarım sigortaları uygulamaları ve Tarsim. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 18(1), 236-263.
11. Şahin A, Miran B. 2007. Çiftçi algılarına göre bitkisel ürünlerin risk haritası: Bayındır ilçesi örneği. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 44(3), 59-74.
12. Thomas HU, Gallmann P. 2011. Beekeeping in Switzerland. *Bee World*. 88(3), 50-52.
13. Tunca Rİ, Çimrin T. 2012. Kırşehir ilinde bal arısı yetiştiricilik aktiviteleri üzerine anket çalışması. *Iğdır Üni. Fen Bilimleri Enst. Der.* 2, 99-108.